

Naso's Plejaden - annex

Naso's Plejaden

annex

Stefan van den Broeck

Auteur: Stefan van den Broeck
Coverontwerp: Felix van den Broeck
ISBN: 9789465318226
© Stefan van den Broeck 2025
Uitgegeven via Brave New Books

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden, door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stefan van den Broeck, Jules van Biesbroeckstraat 7, 9050 Gentbrugge

Toelichting

In Naso's Plejaden I-V verwijzen getallen in font **Georgia Pro Black** naar commentaar bij de tekst die is verzameld in deze annex. Het betreft meta-informatie, niet essentieel voor het volgen van het relaas van Ovidius' vrouwen, maar wellicht van interesse voor classici, historici (en mensen die belangstelling hebben voor deze disciplines en de bijdrage van Naso's Plejaden tot beide vakgebieden).

De historische informatie in Naso's Plejaden, die in geen enkele andere tot nu toe bekende bron voorkwam (maar ook nooit in conflict komt met reeds eerder bekende historische feiten), breidt en diept de kennis over Ovidius' leven en de wereld om hem heen aanzienlijk uit. Deze noten geven aan waar gaten in de bestaande kennis erdoor worden opgevuld, welke eerdere (soms gezaghebbende) hypothesen van classici en historici erdoor worden bevestigd of weerlegd, en hoe ze in hun discipline bestaande meningsverschillen beslecht. De daarin geïnteresseerde lezer kan zo de reeds eerder beschikbare informatie duidelijk onderscheiden van wat het manuscript van Isidorus daaraan toevoegt.

Een aantal noten behandelen filologische kwesties: ze werpen een soms verrassend licht op verbanden tussen historische gebeurtenissen en allusies in Ovidius' werk, beslechten disputen aangaande tekstkritiek, weerleggen of bevestigen interpretaties van dubbelzinnige of raadselachtige passages in zijn werk of wijzen op literaire spitsvondigheden en geslaagde literaire vondsten.

De annex bevat ook de lijst van verzen uit Ovidius' *Ibis* waar de naam van Tiberius in verborgen is, zoals uitgelegd door zijn stiefdochter Nerulla in deel V van Naso's Plejaden.

De lezer wordt aangeraden om bij het raadplegen van deze annex het desbetreffende boek uit de cyclus erbij te nemen voor een duidelijker beeld.

Scholia ad Isidori sacerdotis memorabilia de vita Ovidii a feminis propinquis narrata

(Nieuwe informatie voor classici en historici)

NASO'S PLEJADEN I STATULIA

1. **(p. 68) Ik ben Statulia**
Hiermee is de naam van Ovidius' moeder voor het eerst bekend. De dichter heeft haar naam misschien verborgen in zijn verwijzing naar haar begrafenis in *Tristia* IV, 10, 80 waar hij schrijft: MATRIPROXIMAIUSTATULI (matri proxima iusta tuli - 'even later kwam ik die (laatste) plicht na voor moeder')
2. **(p. 75) De Ovidii zijn afkomstig uit Sulmo in het land der Paeligniërs**
De hier vertelde familiegeschiedenis van de Ovidii was tot nu toe onbekend.
3. **(p. 78) Septimia Griphilla**
De grafsteen van deze vrouw is teruggevonden in Sulmo. Nu staat vast met welke Lucius Ovidius ze was getrouwd. Salv[e et tu]/Septi[miae]/Griph[il]la[e]/L(ucius) Ovidius L(uci) f(ilius)/ux{s}ori/p(osuit) (AE,1984, 332).
4. **(p. 103) Messalla trouwde het volgende jaar. Zijn bruid Calpurnia was de zuster van een van zijn strijdmakkers bij Philippi, Lucius Calpurnius Bibulus**
Dit bevestigt een suggestie van Syme in *The Augustan Aristocracy* (Clarendon Press Oxford 1989, p. 232).
5. **(p. 104) Gaius Asinius Pollio onlangs met dergelijk vermaak was begonnen op een van zijn avondfeesten.**
Twee beweringen van Holt N. Parker (ed. Johnson W. A., Parker H.N. *Ancient literacies: the Culture of Reading in Greece and Rome*, Oxford University Press 2009) moeten dus genuanceerd worden. Pollio (o.c. p. 218) was inderdaad niet de eerste die recitationes organiseerde, maar Seneca Maior (*Controversia* IV, pr. 2) bedoelt – zo blijkt uit Sulpicia's getuigenis – een specifieke vorm van voorlezing,

duidelijk nieuw en wellicht een tikje gewaagd: namelijk op uitnodiging tijdens een convivium én uit eigen werk. Parkers bewijsvoering voor zijn bewering dat geen enkele auteur uit eigen werk voorlas op convivia (o.c. p. 206), omdat dit hem zou verlagen tot het niveau van acteurs en andere onvrije entertainers bewijst enkel een afkeer voor een afgedwongen optreden. Het feit dat Vergilius de uitnodiging van Sulpicius had geweigerd maar Gallus niet, toont net aan dat er in deze context van geen enkele dwang of druk sprake was. Parker doet het bewijs van Martialis (XI, 52.16) dan ook te gemakkelijk af als irrelevant. Als Martialis belooft niet voor te lezen als de ander dat ook niet doet, betekent dit dat het niet ongebruikelijk was dat gastheer of gast op een formeel diner uit eigen werk voorlas. Men moest enkel de indruk vermijden dat het voorlezen gebeurde in ruil voor het diner, als een soort betaling, wat de auteur inderdaad op het niveau zou plaatsen van ingehuurd personeel.

6. (p. 105) Valeria's dochter Sulpicia

Dit maakt een einde aan oude en recente twijfels over de historiciteit van Sulpicia, de dochter van Servius Sulpicius Rufus en Valeria. Ze heeft dus wel degelijk echt bestaan en is geen literaire fictie ontsproten aan een pseudepigraphicus uit de Flavische tijd (zoals gesuggereerd door Stephanie Kletke in *Why is Sulpicia a woman?* Mouseion, Series III, Vol. 13 (2016) 625–653)

7. (p. 108) de illustere dichter Tibullus

Dit bevestigt Andrew Carrolls suggestie dat Tibullus in elegie 1.1 schreef over confiscaties na de slag bij Philippi (42 v. Chr.) en dus vroeger was geboren dan algemeen aangenomen.

[http://www.academia.edu/30951683/Turmoil and Chaos of an Elegist Civil War Reverences in Tibullus Book 1](http://www.academia.edu/30951683/Turmoil_and_Chao_s_of_an_Elegist_Civil_War_Reverences_in_Tibullus_Book_1)